

МАКУШЕВ П. В.,
доктор юридичних наук,
професор кафедри історії та теорії
держави і права
(Університет митної справи
та фінансів)

МОСЕЙКО А. Г.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри права
(Вищий навчальний приватний
заклад «Дніпровський гуманітарний
університет»)

МАКУШЕВ Є. П.,
приватний виконавець
Стаття поширюється на умовах
ліцензії CC BY 4.0

УДК 347.961(4+477)

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.4.1.16>

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМИ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У статті здійснення порівняльний аналіз системи виконавчого провадження в Україні та державах Європейського Союзу, зокрема Німеччина, Франції Польщі та Литви. Досліджено сучасний стан виконавчої системи в Україні, її нормативно-правову базу, організаційну структуру та ефективність реалізації судових рішень. Звернуто увагу на роль державної та приватної виконавчої служби, проблеми надмірної бюрократизації та тривалості виконання судових рішень. У межах дослідження виокремлено ключові особливості моделей виконавчого провадження в країнах ЄС, що відзначаються високим рівнем незалежності виконавців, широким використанням цифрових технологій, ефективною системою контролю та відповідальності. Проаналізовано позитивні практики, такі як запровадження електронного виконавчого провадження, спрощені процедури стягнення, а також чітка взаємодія між судами, виконавцями та іншими державними органами. Обґрунтовано доцільність адаптації окремих європейських підходів у вітчизняну систему виконавчого провадження для підвищення її ефективності, прозорості та довіри громадян.

Застосування методів функціонального, компаративного та структурного аналізу дозволило виявити інституційні прогалини у правозастосовній практиці України. Розкрито концептуальні засади правової інтеграції та імплементації європейських норм у сфері примусового виконання рішень. Наголошено на необхідності системної трансформації виконавчого провадження шляхом модернізації процедур, оптимізації кадрового складу та діджиталізації операційного середовища. Проведене дослідження акцентує увагу на ролі принципів верховенства права, правової визначеності та ефективного правового захисту у формуванні сучасної моделі виконавчої юстиції. Отримані результати можуть стати підґрунтям для розробки нових законодавчих ініціатив та удосконалення адміністративно-правових механізмів у цій сфері.

Ключові слова: виконавче провадження, державна виконавча служба, приватний виконавець, Європейський Союз, ефективність, цифровізація, правова реформа, порівняльне право, автоматизація.

Makushev P. V., Moseiko A. H., Makushev Ye. P. Comparative analysis of the enforcement system in Ukraine and the European Union countries: current state and development prospects

The article presents a comparative analysis of the enforcement proceedings system in Ukraine and European Union countries, namely Germany, France, Poland, and Lithuania. It examines the current state of the enforcement system in Ukraine, its regulatory framework, organizational structure, and the effectiveness of judicial decision implementation. Attention is paid to the role of the state and private enforcement services, issues of excessive bureaucracy, and the duration of judicial enforcement. The study highlights key features of enforcement models in EU countries characterized by a high level of independence of enforcement officers, extensive use of digital technologies, and effective control and accountability systems. Positive practices such as the introduction of electronic enforcement proceedings, simplified collection procedures, and clear interaction between courts, enforcement officers, and other state bodies are analyzed. The article substantiates the feasibility of adapting certain European approaches into the domestic enforcement system to enhance its efficiency, transparency, and public trust. Proposed reform directions include expanding the powers of private enforcement officers, digitizing procedures, improving mechanisms for monitoring enforcement, and enhancing professional training of personnel. The research results may be useful for scholars, legal practitioners, legislators, and all stakeholders interested in improving the justice system in Ukraine and harmonizing it with European standards.

The application of functional, comparative, and structural analysis methods made it possible to identify institutional gaps in the law enforcement practice of Ukraine. The conceptual foundations of legal integration and the implementation of European norms in the field of enforcement proceedings are revealed. Emphasis is placed on the necessity of systemic transformation of enforcement mechanisms through procedural modernization, optimization of human resources, and digitalization of the operational environment. The study highlights the role of the principles of the rule of law, legal certainty, and effective legal protection in shaping a modern model of enforcement justice. The results obtained may serve as a basis for developing new legislative initiatives and improving administrative and legal mechanisms in this area.

Key words: *enforcement proceedings, state enforcement service, private enforcement officer, European Union, efficiency, digitalization, legal reform, comparative law, automation.*

Вступ. Виконавче провадження, як завершальна стадія судового провадження, є невід’ємною складовою ефективного правосуддя та забезпечення принципу верховенства права. В умовах євроінтеграційного поступу України питання вдосконалення інституту примусового виконання судових рішень набуває особливої актуальності. Враховуючи прагнення до уніфікації правових підходів з державами членами Європейського Союзу, порівняльне дослідження національної системи виконавчого провадження із відповідними системами європейських країн дозволяє визначити ефективні механізми правозастосування, виявити проблемні аспекти та окреслити напрями реформування.

Ступень наукової розробки. Актуальні дослідження вітчизняного та зарубіжного досвіду системи виконавчого провадження знаходять своє відображення в наукових статтях Ч.Н. Азімова [1], Ю.В. Бауліна [1], В.В. Баськова, А.С. Васильєва [1], Є.В. Мальцевої [2], В.Є. Щербини [12], О.В. Ісаєнкової, І.В. Решетнікової та інших [1].

Метою та завданням цієї статті є проведення порівняльного аналізу організації та функціонування системи виконавчого провадження в Україні та країнах Європейського Союзу з метою виявлення сильних і слабких сторін, а також формулювання рекомендацій щодо її вдосконалення. Основні завдання дослідження полягають у з’ясуванні правової природи та функцій виконавчого провадження; аналіз законодавчого регулювання діяльності

виконавчих органів та в державах ЄС; оцінці ефективності інституційних механізмів виконання судових рішень; визначенні напрямів гармонізації українського законодавства із європейськими стандартами.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи та аналізуючи наукові публікації українських та іноземних авторів, офіційні документи, акти законодавства України та ЄС. Зокрема, Закон України «Про виконавче провадження» [3], Регламент Європейського Парламенту щодо європейського виконавчого листа [4], використовуючи комплексний підхід нами виявлено певну специфіку функціонування виконавчих систем у різних правових традиціях.

Відповідно до Закону України «Про виконавче провадження» слід зазначити, що виконавче провадження є завершальною стадією судового процесу та однією з ключових гарантій реалізації судових рішень [3]. У межах юридичної науки виконавче провадження розглядається як особливий інститут адміністративного примусу, що забезпечує дієвість судової влади. Згідно з ДСТУ 4163:2020 «Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації», до офіційних документів, що мають бути виконані у виконавчому провадженні, належать виконавчі документи а саме: судові накази, рішення, узвали, виконавчі написи нотаріусів.

Ключовими правовими категоріями у сфері виконавчого провадження є: виконавчий документ - документ, що є підставою для відкриття виконавчого провадження; стягувач - особа, на користь якої ухвалено рішення; боржник – особа, яка зобов'язана виконати рішення; виконавець – суб'єкт, уповноважений на виконання рішень, зокрема державний або приватний виконавець. Відповідно до європейської правової доктрини, виконавче провадження має як публічно – правову, так і приватно - правову природу, що зумовлює його гібридну правову сутність. З одного боку, держава забезпечує виконання рішень як імперативну функцію, з іншого сторони провадження мають певні диспозитивні права [5].

У країнах Європейського Союзу підходи до організації виконавчого провадження значно відрізняються від українського. Зокрема, у Франції та Німеччині діє система судових приставів, які є частиною судової системи, тоді як у Польщі або Литві основне навантаження покладається на приватних виконавців, які діють на підставі ліцензії та несуть персональну відповідальність. Таку модель впроваджено Україною відповідно до реформи 2016 року. Законами України «Про виконавче провадження» та «Про органи і осіб, що здійснюють примусове виконання рішень», запровадили в Україні модель змішаної системи виконавчого провадження, а саме залишаючи державних виконавців, закон вводить інститут приватних виконавців з жовтня 2016 року (3). Приватні виконавці отримують ліцензії, страхують свою відповідальність, діють у цивільних господарській (комерційних) справах, а державні залишаються при таких спорах, як сімейні, державні чи виселення. Закон «Про виконавче провадження» в редакції 2016 року передбачив створення Єдиного реєстру боржників, продовження строків виконання до 3 років, авансові платежі виконавцям тощо, та поклав на приватних виконавців виконання закріплених за ними функцій починаючи з кінця 2017 року.

В діяльності приватного (державного) виконавця ефективність виконання судових рішень, на нашу думку, залежить не лише від досконалого нормативно – правового регулювання, а й від наявності дієвих організаційних механізмів, рівня ресурсного забезпечення виконавчої служби та ступеня довіри громадян до цієї інституції. Таку позицію достатньо повно поділяє у дослідженні В.А. Сущенко, який підкреслюють, що реальна ефективність виконавчого провадження можлива лише за умови комплексного підходу до реформування галузі, з урахуванням не лише правових, а й організаційних та соціальних факторів [13]. Наголос на важливості соціальної довіри та правової обізнаності населення як передумови ефективності виконання судових рішень поділяють і інші дослідники, які підкреслюють, що правова культура громадян є визначальним чинником у досягненні результативності функціонування виконавчої служби [12]. Відповідно до авторів, правове середовище лише базова платформа. Водночас, на нашу думку, критично важливим є організаційні аспекти, а саме: структура служби, штатний рівень, професійна підготовка виконавців. Ресурсне забезпечення, а саме: технічне та фінансове, інфраструктура та інструмент. Соціальні фактори,

а саме: правова обізнаність громадян, мотивація до виконання рішень, довіра до інституцій. Ефективність виконавчого провадження це не просто справа законів, вона залежить від усього комплексу чинників: правових, адміністративних, економічних і соціальних, а саме: як працюють установи, які ресурси мають виконавці, наскільки довіряють їм люди та чи справді система здатна діяти, а не лише існувати на папері. До такого висновку нас спрямовує, теоретичне підґрунтя дослідження, норми чинного законодавства, європейські правові акти, стандарти документообігу та сучасні наукові підходи до визначення сутності виконавчого провадження. Це дозволяє забезпечити комплексний і системний аналіз предмету дослідження.

Ефективність виконавчого провадження, як завершального етапу значною мірою залежить від нормативного регулювання та організаційної моделі виконання рішень. У різних країнах Європейського Союзу, як і в Україні, існують істотні відмінності щодо правового статусу виконавців, порядку організації їх діяльності та процедур виконання. В Україні правове регулювання виконавчого провадження здійснюється Законом України «Про виконавче провадження» від 02 червня 2016 року №1404-VIII, Цивільним процесуальним кодексом України, а також Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень» від 02.06.2016 р. №1403-VIII. Ці нормативні акти визначають правові засади діяльності як державних, так і приватних виконавців, запровадивши змішану модель, характерну для перехідних правових систем [3, 11]. Для прикладу, в Україні державні виконавці є працівниками органів юстиції, тоді як приватні виконавці, згідно зі статтею 18 Закону №1402-VIII, здійснюють діяльність після складання кваліфікаційного іспиту та отримання свідоцтва [3]. Це дозволяє створити конкуренцію між суб'єктами виконання, що теоретично, повинно підвищити ефективність. Станом на 2024 рік в Україні функціонує розгалужена мережа приватних виконавців поряд із Державною виконавчою службою, що має територіальну структуру. До речі і результати приватних виконавців, які залишаються найефективнішим інститутом для повернення заборгованості в Україні, це підтверджують. За даними сайту Асоціації приватних виконавців України, у 2024 році Органи ДВС України стягнули 16,2 млрд. гривень, а 356 приватних виконавців – 9, 29 млрд. грн. Для порівняння нагадаємо, що у перерахунку на одного приватного виконавця сума стягнення за 2024 рік у 6 разів більша (30,8 млн. грн.) ніж у середньостатистичного працівника ДВС (4,9 млн. грн).

У Німеччині регулювання здійснюється Цивільним процесуальним кодексом де розділ 8 (704-945) присвячено виконавчому провадженню. Судові виконавці є державними службовцями, прикріпленими до судів першої інстанції, однак мають організаційну автономію та отримують оплату через фіксовані державні тарифи [5]. Наприклад, евакуація з об'єкта боржника виконується лише після судового наказу та письмового попередження, що передбачено §765a ZPO. У Франції правову основу становлять Цивільно процесуальний кодекс і Кодекс виконавчих процедур, який набув чинності в 2012 році. Судові виконавці діють як приватні фахівці, ліцензовані державою. Вони є членами палат виконавців, які саморегулюються, але підпорядковуються Міністерству юстиції. Наприклад, у разі невиконання судового рішення виконавець зобов'язаний вручити офіційне повідомлення з вимогою добровільного виконання, після чого можливе примусове вилучення або продаж майна на аукціоні [6]. У Польщі правове регулювання викладене в Цивільному процесуальному кодексі та Законі про судових виконавців і виконавче провадження від 22.03.2018 року. Виконавці є приватними особами з особливим статусом, які діють у виконавчих округах, під контролем судів та Національної ради судових виконавців [7]. Їх діяльність мотивується системою гонорарів, яка стимулює швидке виконання. Крім того, використовується електронна платформа e-KRS для взаємодії з реєстрами боржників, банками та судами. У Литві правове регулювання передбачене Цивільним процесуальним кодексом Литовської Республіки та Законом «Про судових приставів». Судові виконавці мають статус незалежних посадових осіб, однак їх діяльність координується Міністерством юстиції Литви та контролюється Палатою судових приставів Литви [8]. Наприклад, усі дії виконавців фіксуються в Єдиній судовій інформаційній системі, що забезпечує прозорість і запобігає зловживанням.

У Німеччині процес менш формалізований, проте структурований. У Франції процедурна деталізація дозволяє уникнути правових прогалин. Щодо Польщі та Литви, важливим є електронізація процесів, що є обов'язковою (електронні повідомлення, реєстри майна, автоматизовані перевірки платоспроможності). Цифрові рішення активно впроваджено, і в Україні через Автоматизовану систему виконавчого провадження (АСВП), а також єдину систему електронних торгів арештованим майном CETAM.

У Литві судові пристави працюють у реальному часі з судами, податковими органами та реєстрами, що є прикладом успішної цифрової інтеграції. Функціональною особливістю для виконавців у Польщі є їх доступ до банківських рахунків боржників через спеціалізований електронний модуль. Франція та Німеччина демонструють поступову цифровізацію, хоча Німеччина зберігає часткове використання паперових документів [5, 6].

Отже, міжнародний досвід свідчить про ефективність приватно-державного партнерства, цифровізації процедурно, а також важливість професійної автономії виконавців при наявності системного нагляду. На нашу думку, впровадження подібних практик в Україні може сприяти зменшенню навантаження на державних виконавців, підвищенню рівня довіри до інституту виконання та покращенню загальної ефективності судового захисту прав.

У контексті трансформаційних процесів, які переживає Україна останніми роками, система виконавчого провадження зіштовхується з низкою суттєвих викликів, що зумовлюють необхідність її адаптації до нових реалій. Основними серед них є зростання навантаження на виконавців, неповна реалізація механізмів цифровізації, зміни правового режиму в умовах воєнного стану та вплив загальної економічної нестабільності. За даними Міністерства юстиції України, у 2024 році державними та приватними виконавцями було завершено 3,1 млн виконавчих проваджень однак лише близько 33% з них були виконані фактично [9]. Це свідчить про серйозну диспропорцію між кількістю рішень, що підлягають виконанню, та реальним досягненням правового результату. Для порівняння у Німеччині цей показник сягає понад 70% [4].

Незважаючи на розвиток інституту приватного виконавця з 2016 року, існує дисбаланс між повноваженнями державних та приватних виконавців. Частина категорій справ зокрема щодо державних підприємств, соціальних виплат доступна виключно державним виконавцям, що призводить до надмірного навантаження на них та затримок у виконанні рішень [13]. Але держава не розширює повноваження приватних виконавців. І це при тому, що приватні виконавці не вартують державі ні копійки, тому що свою винагороду та витрати по виконавчому провадженню стягують з боржників.

З початку агресії проти України в 2022 році були внесені численні зміни до законодавства щодо виконавчого провадження. Зокрема у постанові КМУ №490 від 3.05.2022 р. передбачено обмеження щодо стягнення з рахунків боржників під час дії воєнного стану [9]. Це обмежує можливість виконання судових рішень у повному обсязі та створює тимчасовий мораторій на примусове стягнення в окремих випадках.

Незважаючи на впровадження системи Автоматизована система виконавчого провадження (АСВП) та інтеграцію з іншими державними реєстрами, залишається багато проблем, пов'язаних із нестабільною роботою платформи, відсутності інтеграції з банківськими системами в режимі реального часу та обмеженням доступу до деяких даних. До того ж, не всі виконавці належним чином використовують електронні інструменти, що уповільнює цифрову трансформацію сфери [7].

Система виконавчого провадження в Україні функціонує в умовах багаторівневого тиску: соціально-економічного, технологічного та правового. Ці виклики потребують комплексного реформування, впровадження сучасних цифрових рішень, адаптації законодавства до умов воєнного стану та забезпечення належного кадрового потенціалу. У сфері виконавчого провадження потрібна гармонізація, яка покликана забезпечити взаємне визнання та виконання судових рішень, а також сприяти ефективності механізмів правосуддя в транскордонних справах.

Правова база ЄС у сфері виконання судових рішень ґрунтується передусім на регламентах, які є обов'язковими для всіх держав – членів та діють без необхідності імплементації в національне законодавство. До ключових актів, що мають безпосереднє значення для сфери виконавчого провадження, належать: Регламент ЄС №805/2004 від 21 квітня 2004 року про створення європейського виконавчого листа для безспірних вимог. Цей акт спрощує процедуру визнання та виконання рішень без додаткового провадження [4]. Регламент ЄС №1215/2012 про юрисдикцію та визначення і виконання рішень у цивільних та комерційних справах. Він замінив попередній Регламент №44/2001 та закріплює принцип визнання судових рішень та території ЄС [5]. Регламент ЄС №1896/2006 про запровадження європейського наказного провадження, що дозволяє кредиторам отримати судові рішення про стягнення боргу в спрощеному порядку [6]. Регламент ЄС №861/2007 про запровадження європейського провадження у справах малого значення, яке також механізми автоматичного виконання ухвалених рішень на всій території ЄС [7]. Ці регламенти створюють загальноєвропейське середовище, в якому судові рішення однієї держави-члена підлягають визнанню та виконанню в іншій без суттєвих процесуальних перешкод.

В рамках виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, зокрема Додатку XXI до глави «Правосуддя, свобода та безпека», Україна взяла на себе зобов'язання щодо поступової гармонізації свого законодавства в сфері цивільного судочинства та виконання судових рішень [8]. У відповідь на ці вимоги в Україні було впроваджено інститут приватного виконавця. Закон України «Про виконавче провадження» №1404-VIII від 02.06.2016р., що відповідає європейській практиці делегування функцій з виконання рішень недержавним суб'єктам [3]. Створено Автоматизовану систему виконавчого провадження (АСВП), яка забезпечує цифровий облік справ, що частково відповідає електронним платформам країн ЄС, таких як e-Justice Portal. Запроваджено окремі процедури спрощеного судочинства, які можуть бути узгоджені з європейськими регламентами щодо наказного та малозначного провадження. Попри це, низка положень законодавства України все ще потребує вдосконалення. Наприклад, механізми автоматичного визнання рішень іноземних судів в Україні не є повністю гармонізованими з нормами Регламенту 1215/2012. Також Україна поки не має правових механізмів, подібних до європейського виконавчого листа або інтеграції в єдину систему судового співробітництва країн-членів ЄС.

Повноцінна інтеграція української системи виконавчого провадження в європейський правовий простір передбачає подальше удосконалення національного законодавства з урахуванням положень регламентів ЄС; розширення транскордонної співпраці між органами примусового виконання України та країн-членів ЄС; приєднання до міжнародних ініціатив та цифрових платформ таких як e-CODEX, які сприяють обміну інформацією між судами і виконавцями.

У контексті євроінтеграційного курсу України та необхідності забезпечення ефективного доступу до правосуддя, удосконалення системи виконавчого провадження є ключовим пріоритетом реформування правової системи. Підвищення результативності виконання судових рішень має не лише юридичне, а й соціально-економічне значення, оскільки пряму впливає на рівень довіри до судової влади, інвестиційний клімат та правову стабільність у державі.

Однім із напрямів гармонізації, на нашу думку, є розширення компетенції приватних виконавців. У країнах ЄС Франція, Польща, Угорщина приватні виконавці здійснюють примусове виконання у більшості категорій справ без істотних обмежень. В Україні ж значна частина справ, наприклад, щодо державної або комунальної власності залишається під виключною юрисдикцією державних виконавців. Доцільно поступово ліквідувати обмеження щодо предметної юрисдикції приватного виконавця, за умови нагляду з боку Мін'юсту.

Подальша цифровізація виконавчого провадження є критично необхідною. Зокрема йдеться про повну інтеграцію АСВП з реєстрами банківських установ у режимі реального часу; впровадження єдиного електронного кабінету стягувача і боржника; автоматичну перевірку майнового стану боржника шляхом міжреєстрового обміну даними. Такі інструменти

широко застосовуються в державах ЄС. У сучасних правових системах Країн Європейського Союзу спостерігається стійка тенденція до цифровізації виконавчого провадження, що спрямована на підвищення ефективності та прозорості цього процесу. Зокрема, у Німеччині активно функціонує систему Justizportal des Bundes und der Lander, це офіційна платформа, яка забезпечує доступ до інформації про суди, електронні сервіси правосуддя, реєстри боржників, можливість подання заяв онлайн, а також автоматично здійснювати пошук боржника в реєстрі майна та рахунків [13]. У Франції було впроваджено електронну платформу Portalis, яка забезпечує електронний обіг документів між судами, судовими виконавцями та сторонами у справі [4]. Польща, зі свого боку, має систему Elektroniczne Postepowanie Urominawcze (EPU), яка дозволяє ініціювати процедуру примусового стягнення через інтернет без фізичної присутності сторін [5]. У Литві реалізовано платформу E. antstolis, що охоплює всі етапи виконавчого провадження від подання заяви до контролю за виконанням рішення, при цьому всі учасники мають доступ до електронного кабінету [6]. Ці приклади свідчать про успішність цифрових трансформацій у виконавчих системах країн ЄС, що може бути орієнтиром для подальшого розвитку аналогічних інструментів в Україні. Необхідно активізувати зусилля щодо адаптації процедур транснаціонального виконання судових рішень відповідно до положень Регламенту ЄС №805/2004 щодо європейського виконавчого листа, Регламенту №1215/2012 щодо автоматичного визнання рішень в інших державах ЄС [4, 5]. На національному рівні це передбачає: скорочення процедур визнання та дозволу на виконання іноземних судових рішень, запровадження принципу «визнання за замовчуванням», якщо інша сторона не подала обґрунтованих заперечень, розробку механізму автоматичного визнання судових наказів ЄС на основі двосторонніх або багатосторонніх угод. З метою зменшення кількості оскаржень дій виконавців та непорозумінь з боку сторін, доцільно впровадити платформу правової консультації та навчання для стягувачів і боржників. Альтернативний варіант з акцентом на результативність. Щоб мінімізувати кількість скарг на дії виконавців та уникнути непорозумінь між сторонами виконавчого провадження, доцільно створити платформу правової підтримки та освітніх матеріалів для стягувачів і боржників, аналогічну тим, що діють у країнах Європейського Союзу. Подібні цифрові ресурси вже успішно функціонують у країнах Європейського Союзу. Зокрема, у Німеччині на офіційному порталі правосуддя Justizportal des Bundes und der Lander надає доступ до практичної інформації про виконавче провадження, типові форми документів, механізми звернення до судового виконавця, а також можливості для онлайн консультацій [6]. Такі практики можуть бути адаптовані в Україні з урахуванням специфіки національного законодавства та потреб користувачів. Україна вже зробила важливі кроки к напрямі гармонізації, однак подальший розвиток вимагає розширення компетенції приватних виконавців, глибшої цифровізації процесів, інтеграції у європейські транснаціональні правові механізми, правової модернізації та дерегуляції процедур примусового виконання. Ці зміни забезпечать не лише підвищення ефективності виконання рішень, але й поступову інтеграцію України до простору європейського правосуддя.

Висновки. Таким чином, в межах проведеного дослідження та ґрунтовного порівняльного аналізу системи виконавчого провадження в Україні та країнах Європейського Союзу нами виявлено ключові проблеми, виклики та перспективи її розвитку.

Завдяки використанню та вивченню європейського законодавства вдалося: *визначити*, як спільні риси, так і відмінності між українською моделлю та моделями країн ЄС; *встановити*, що в Україні існує значний потенціал для підвищення ефективності виконавчого провадження, хоча цьому заважають низький відсоток фактичного виконання рішень, обмеження у повноваженнях приватних виконавців, неповна цифровізація процесів, виклики воєнного часу та економічна нестабільність.

Пропонуємо, за результатами дослідження: *розширити* повноваження приватних виконавців; *зменшивши* обмеження щодо категорій справ; *удосконалити* законодавчі механізми визнання та використання іноземних рішень відповідно до регламенту ЄС; *поглибити* цифровізацію виконавчого провадження зокрема, впровадити єдині електронні кабінети

сторін, автоматичну перевірку майна боржника; *нормативно закріпити* принципи пропорційності заходів примусового виконання та обґрунтованості дій виконавця; *сприяти* правовій просвіті громадян щодо прав і обов'язків у межах виконавчого провадження. Реалізація цих рекомендацій дозволить Україні створити більш ефективну, прозору та справедливую систему виконання судових рішень, що відповідатиме європейським стандартам та сприятиме зміцненню верховенства права.

Список використаних джерел:

1. Юридична енциклопедія. Том-1 (А-Г). / Азімов Ч.Н., Баулін Ю.В., Васильєв А.С. Київ. Українська енциклопедія. 1998. 789 с.;
2. Мальцева Є.В. Порівняльний аналіз систем виконавчого провадження в Україні та зарубіжних державах. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Сер. «Юридические науки»*. Том 26 (65). 2013. № 1. С. 44–48.
3. Про виконавче провадження : Закон України від 2 черв. 2016 р. № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19> (дата звернення: 13.07.2025).
4. Regulation (EC) № 805/2004 of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 creating a European Enforcement Order for uncontested claims. *Official Journal of the European Union*. 2004. L 143, 30.4.2004, p. 15–39.
5. Regulation (EU) № 1215/2012 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2012 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters (recast). *Official Journal of the European Union*. 2012. L 351. P. 1–32.
6. Regulation (EC) № 1896/2006 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 creating a European order for payment procedure. *Official Journal of the European Union*. 2006. L 399. P. 1–32.
7. Regulation (EC) No 861/2007 of the European Parliament and of the Council of 11 July 2007 establishing a European Small Claims Procedure. *Official Journal of the European Union*. 2007. L 199. P. 1–22.
8. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Додаток XXI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 11.07.2025).
9. Міністерство юстиції України. Звіт про діяльність органів державної виконавчої служби та приватних виконавців за 2023 рік. URL: <https://minjust.gov.ua> (дата звернення: 12.07.2025).
10. Про затвердження Порядку опрацювання рекомендацій за результатами верифікації державних виплат : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.05. 2022 р. № 490. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3048-20#Text> (дата звернення: 12.07.2025).
11. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Цивільне процесуальне право України : підручник. К.: Юрінком Інтер, 2021. 544 с.
12. Щербина В.Є. Інститут виконавчого провадження в Україні: правова природа та напрями вдосконалення. Київ: НАПрН України, 2019. 224 с.
13. Сущенко В.А. Проблеми розмежування повноважень державного та приватного виконавця. *Вісник виконавчого провадження*. 2021. № 2. С. 45–51.
14. Глушко І.І. Цифрова трансформація виконавчого провадження: проблеми та перспективи. *Юридичний вісник України*. 2022. № 17. С. 22–26.
15. Gruber U. Enforcement Systems in the EU: A Comparative Overview. *European Journal of Legal Studies*. 2021. Vol. 13(2). P. 45–60.
16. EU e-Justice Portal URL: <https://e-justice.europa.eu> (дата звернення: 12.07.2025).
17. Ministry of Justice of Finland. Oikeus.fi Legal Services Platform URL: <https://oikeus.fi/en/> (дата звернення: 12.07.2025).
18. E-File system (e-Toimik) of Estonia Ministry of Justice of Estonia URL: <https://www.just.ee> (дата звернення: 14.07.2025).

Дата першого надходження рукопису до видання: 22.07.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 21.08.2025

Дата публікації: 26.09.2025

